

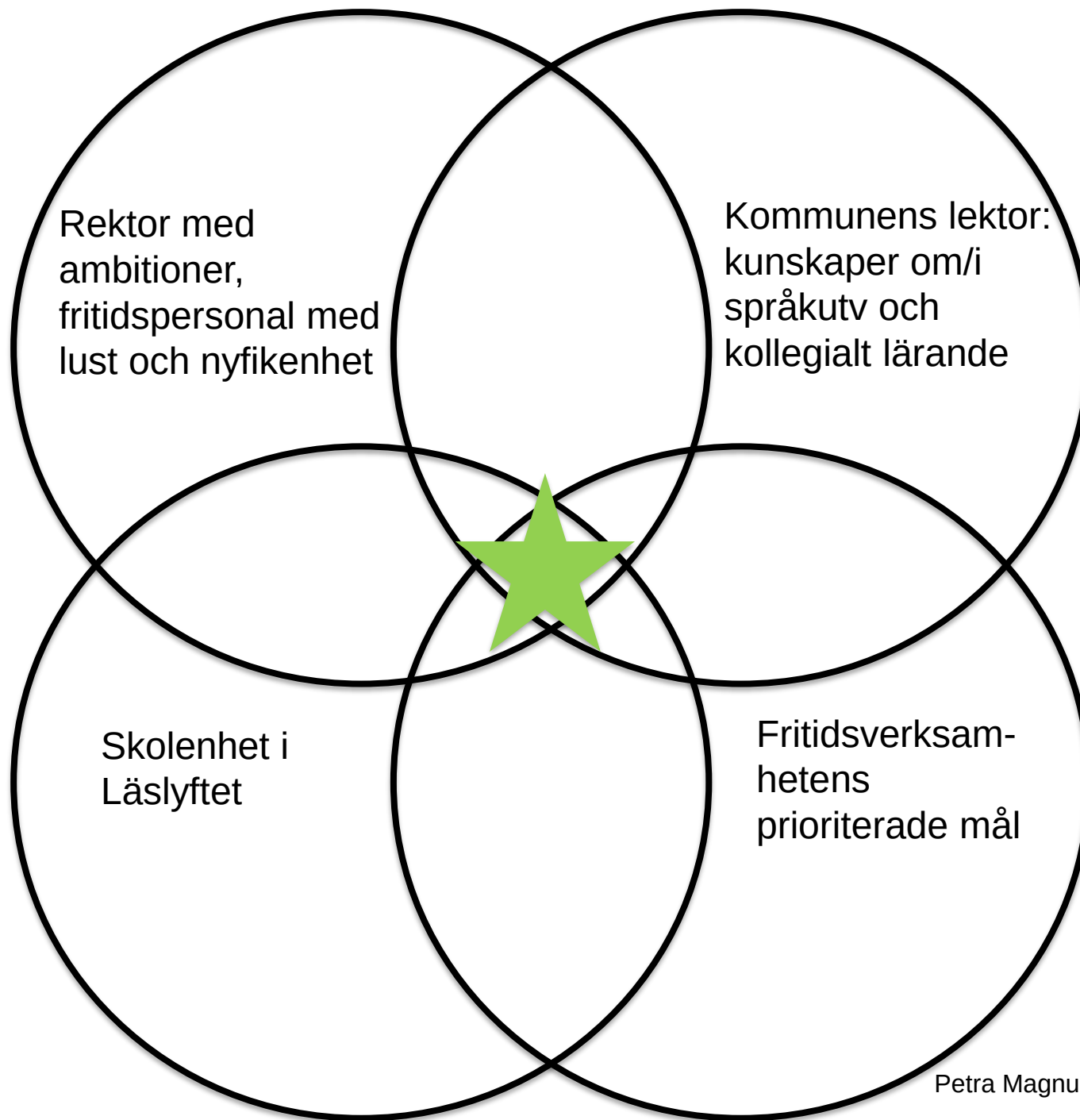
Språkutveckling på
fritidshem

13 mars 2018

Språket på fritids

Petra Magnusson

Högskolan Kristianstad

Ett utvecklingsarbete!

Möjligheter för ett språkutvecklande förhållningssätt i fritidsverksamheten

Skollagen: vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

- Ett vetenskapligt förhållningssätt: allmänt accepterad forskning om fritidshemsverksamhet, kollegialt lärande och språkutvecklande undervisning, kritiskt förhållningssätt till den egna verksamheten.
- Ambition att bidra till beprövad erfarenhet för fritidshemsverksamheten.

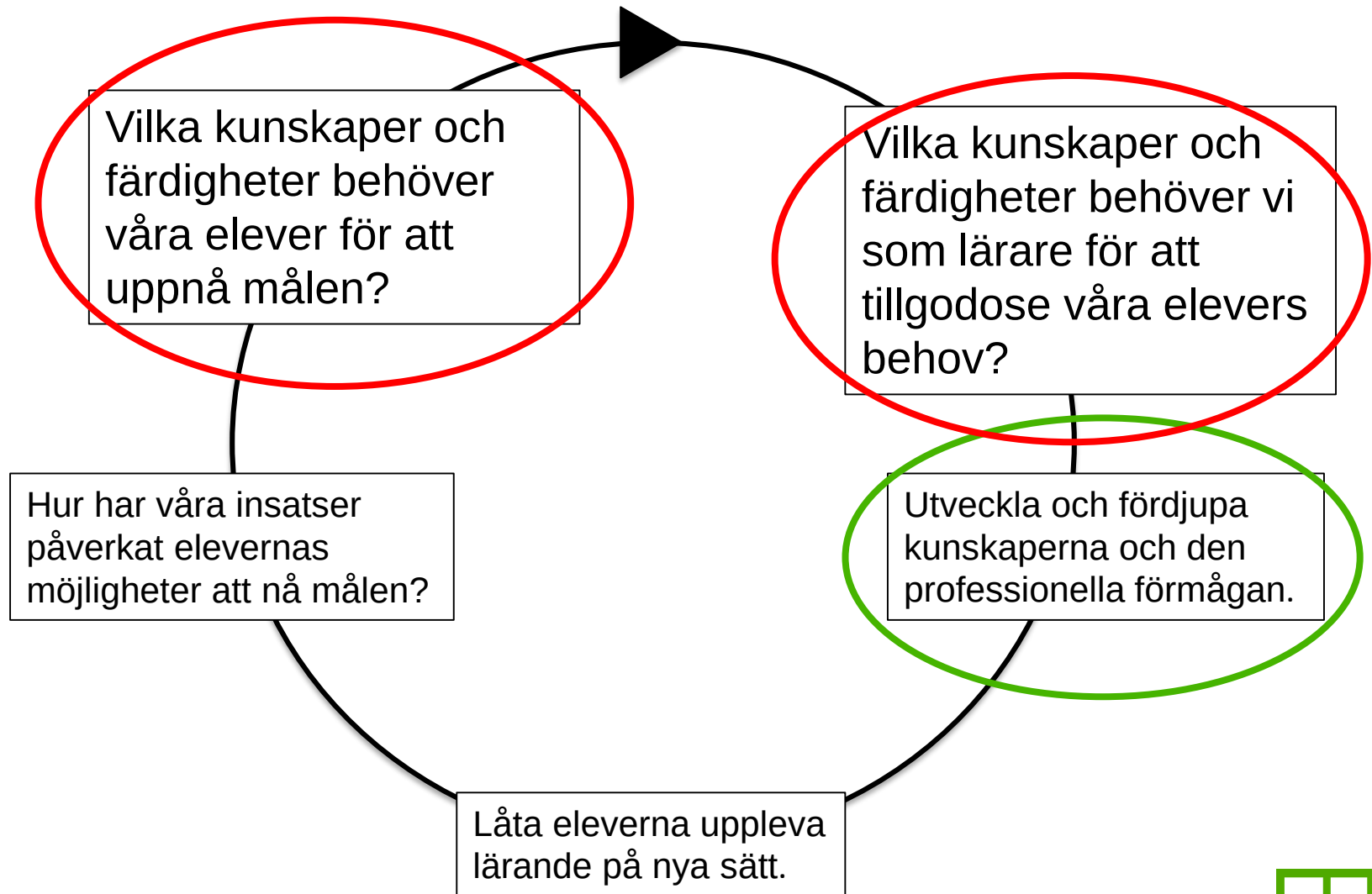
Fritidshemsverksamheten enligt *Lgr11* del 1+2, del 4:

- stödja elevens utveckling i linje med läroplanens mål:
likvärdig utbildning
språk – lärande – identitetsutveckling:
”använda [...] språket rikt och nyanserat”

Läraren ska: ”ge stöd i språk- och kommunikationsutveckling”

- erbjuda en meningsfull fritid:
gruppen
leken
olika språkliga uttrycksformer

Cykel för kollegialt lärande i skolan

- Vad är typiskt för barns språkutveckling under skolåren F-5?

Input – diskussion – slutsatser för våra syften?

- Vad kännetecknar fritidshemsverksamheten (fokus språkutveckling)?

Observation i verksamheten – analys – diskussion

- Vad kan det innebära att arbeta medvetet med språkutveckling på fritids?

Pröva – visa – diskutera – reflektera (verksamheten på fritids, den egna yrkesrollen)

Läsning av artiklar av Caroline Liberg och efterföljande samtal.

Vi la märke till:

- samspelet med andra aktörer, socialisation i en vana som deltagare och medskapare
- skillnad flickor – pojkar
- lekens betydelse i den tidiga skrivutvecklingen
- miljöns betydelse i byggandet av ordförråd
- samtalets betydelse för förståelse

Observationer: utelek, planerade aktiviteter inomhus, mellanmål

Det informella lärandet:

- leken som utgångspunkt
- hela barnet – kropp, känslor, språk

Närvaro

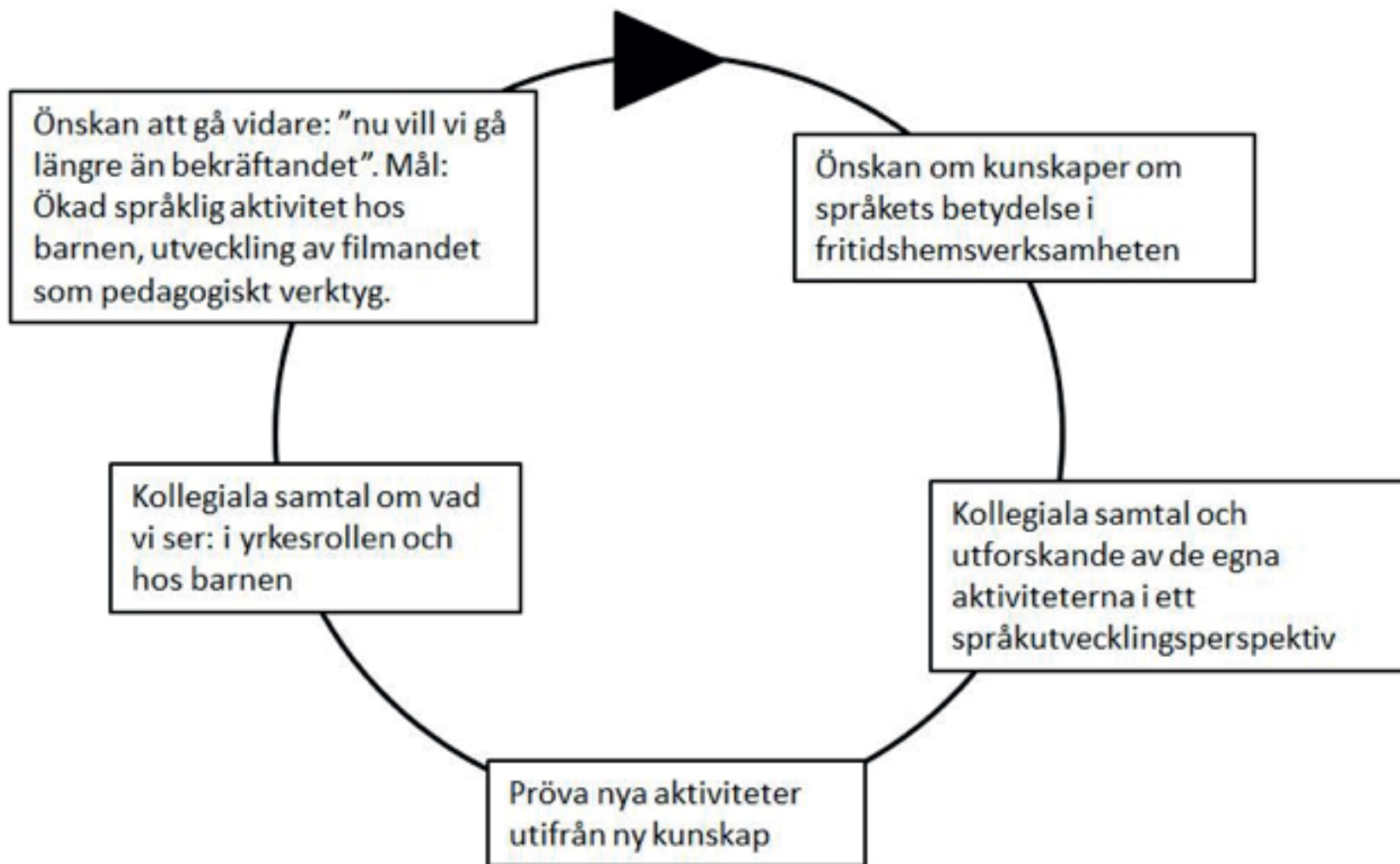
Associativt byggande i flera parallella spår

Socialiseringsprocesser

Ett språkutvecklande förhållningssätt i fritidshemsverksamheten

- lärande byggs utifrån barnens erfarenheter
- verksamheten främjar hög grad av språklig aktivitet
- verksamheten erbjuder språklig stöttning

Fritidshemsverksamhetens utvecklingsarbete sett i Timperleys (2013) cykliska modell.

- bekräftelse i yrkesrollen
- insikt i yrkesrollens komplexitet
- ökad förståelse för andras perspektiv och lösningar

känsla av kontroll → bekräftelse → utvecklingslust

Framgångsfaktorer

- kollegiala lärandet: den gemensamma reflektionstiden
- speciellt fokus, forskningsbaserat, kritiska förhållningssättet
- input utifrån
- utmana

”nu sätter vi ord på det, ryggraden har flyttat till huvudet”

Fritidsverksamhetens särskilda karaktär kan stärkas när verksamhetens särskilda villkor och förutsättningar synliggörs

Referenser och rekommenderad läsning

- Magnusson, Petra, Albin, Åse, Bengtsson, Sofie, Bondesson, Liselott, Cronert, Eva & Nilsson, Jessica (2016). "Nu sätter vi ord på det, ryggraden har flyttat till huvudet" kollegialt lärande och ett språkutvecklande förhållningssätt som beprövad erfarenhet i fritidshemsverksamheten. *Skolportens nättidskrift Undervisning & Lärande*. Tillgänglig på Internet: <http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:hkr:diva-15771>
- Bjar, Louise & Liberg, Caroline (red.) (2003). *Barn utvecklar sitt språk*. Lund: Studentlitteratur.
- Gibbons, Pauline (2010). *Lyft språket, lyft tänkandet: språk och lärande*. 1. uppl. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Hajer, Maaïke & Meestringa, Theun (2014). *Språkinriktad undervisning: en handbok*. 2 uppl. Stockholm: Hallgren & Fallgren.
- Jensen, Mikael (2011). Informellt lärande i fritidshemmet. I Klerfeldt, Anna & Haglund, Björn (red.) *Fritidspedagogik – fritidshemmets teorier och praktiker*. Stockholm: Liber.
- Johansson, Inge (2011). *Fritidshemspedagogik: idé, ideal, realitet*. 1. uppl. Stockholm: Liber.
- Lgr 11. Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. (2016). Stockholm: Skolverket.
- Pihlgren, Ann S. (red.) (2013). *Fritidshemmets didaktik*. Lund: Studentlitteratur.
- Rohlin, Malin (red.) (2013). *Meningsskapande fritidshem. Studio som arena för multimodalt lärande*. Lund: Studentlitteratur.
- Saar, Thomas m.fl. (2012). *Kunskapsmöjligheter i svenska fritidshem*. I Nordisk barnehageforskning, vol. 5, nr. 3, s. 1-13.
- Skolverket (2014). *Allmänna råd för fritidshem*. Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3301>
- Timperley, Helen (2013). *Det professionella lärandets inneboende kraft*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

